

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

เป็นการสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งจะกล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป รายละเอียดได้กล่าวเป็นลำดับดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1 จำแนกตามตัวแปร ประสบการณ์การปฏิบัติงาน วุฒิการศึกษา และ ขนาดของสถานศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานไว้ดังนี้

1. ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ที่มี ประสบการณ์ต่างกัน มีการรับรู้ต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน
2. ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ที่มีวุฒิ การศึกษาต่างกัน มีการรับรู้ต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน
3. ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ที่ปฏิบัติงาน ในสถานศึกษาที่ขนาดต่างกัน มีการรับรู้ต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 จำนวน 317 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 จำนวน 317 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรยามาเน่ (Yamane', 727-728 อ้างถึงใน ฟ่องศรี วาณิชยศุภวงศ์, 2546 : 104) หากกลุ่มตัวอย่างโดยการเทียบสัดส่วนของประชากรตามขนาดของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1 แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ใช้วิธีจับฉลากโดยการสุ่มแบบไม่คืนกลับ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 317 คน จากครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของครู สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 โดยมีลักษณะเป็นแบบสำรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน วุฒิการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ พฤติกรรมภาวะผู้นำในด้านมุ่งงาน และ พฤติกรรมภาวะผู้นำในด้านมุ่งสัมพันธ์ จำนวน 40 ข้อ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .801

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยการขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัย จากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี แนะนำตัวผู้วิจัยและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล ส่งถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 เพื่อขอความร่วมมือในการ

เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถามให้ส่งแบบสอบถามคืนหลังจากได้รับแบบสอบถามแล้ว 15 วัน โดยส่งที่ผู้รับเอกสารถึงสถานศึกษาที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่ โดยตั้งอยู่ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 หรือส่งคืนกลับผู้วิจัยโดยตรง หลังจากนั้นผู้วิจัยรับแบบสอบถามคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์ สรุปผลการวิเคราะห์ ตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ไปวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อประมวลผลและหาค่าสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามและจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน วุฒิการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยภาพรวมและรายด้าน
3. ทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน และขนาดของสถานศึกษาต่างกัน ด้วยการทดสอบค่าเอฟ (F- test) เมื่อพบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกันจะนำไปทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe 's method)
4. ทดสอบค่าที (t- test) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ในภาพรวมรายด้านและรายข้อสรุปผลได้ดังนี้

1.1 พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

1.2 พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ด้านพฤติกรรมภาวะผู้นำ ด้านมุ่งงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารรักษามาตรฐานของงานอย่างเคร่งครัดและผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนใช้กระบวนการทำงานระบบเดียวกัน อยู่ในระดับปานกลาง

1.3 พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ด้านพฤติกรรมภาวะผู้นำด้านมุ่งสัมพันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน วุฒิการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา สามารถสรุปได้ว่า

2.1 พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อ 1 เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1 ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทับทิม ศรีผา (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำที่เป็นจริงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านและเมื่อ พิจารณาตามขนาดของโรงเรียนพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีทัศนะเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำที่เป็นจริงรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ดำรง ตอบนุชง (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำที่มีผลต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย ผลการศึกษพบว่า สภาพการใช้ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งในด้านมุ่งงานและมุ่งสัมพันธ์ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์มาก

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก ครูผู้สอนมองว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทในกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงานให้ผู้ได้บังคับบัญชาทราบ และมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความมุ่งมั่นในการจัดการศึกษา และมีความมุ่งมั่นต่อการสร้างระบบคุณภาพให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษายังเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการจูงใจให้ผู้ได้บังคับบัญชาประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งที่ได้มอบหมายให้ ดังที่รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544: 12) ได้กล่าวถึงผู้บริหารว่า เป็นบุคคลที่ทำให้องค์การเจริญก้าวหน้าและบรรลุผลสำเร็จ โดยเป็นผู้ที่มีบทบาทแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เป็นผู้ได้บังคับบัญชาหรือเป็นบุคคลที่ก่อให้เกิดความมั่นคงและช่วยเหลือผู้อื่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิภาดา คุปตานนท์ (2544: 237) กล่าวว่า ผู้บริหาร คือ บุคคลที่มีความสามารถในการที่จะทำให้องค์การดำเนินไป

อย่างก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมายโดยการใช้อิทธิพลเหนือทัศนคติและการกระทำของผู้อื่น และยังสอดคล้องกับสิริวรรณ เสรีรัตน์ (2541:19) กล่าวว่า ผู้บริหาร คือ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อกลุ่ม และสามารถนำกลุ่มปฏิบัติงานต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรแห่งของอิทธิพลอาจเป็นแบบทางการ เช่น มาจากตำแหน่งการบริหารซึ่งบุคคลมีอำนาจหน้าที่ภายในองค์กร ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ครูมีการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทั้ง 2 ด้าน ผลการวิจัยพบว่า

1.1 พฤติกรรมภาวะผู้นำด้านมุ่งงาน ผลการวิจัยพบว่า ระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทับทิม ศรีผา (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำที่เป็นจริงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ดำรง ตอบุญธง (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำที่มีผลต่อการนิเทศ ภายในของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสสำนักงานการศึกษาจังหวัดเชียงราย ผลการศึกษพบว่า สภาพการใช้ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งในด้านมุ่งงานและมุ่งสัมพันธ์ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์มาก

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก ครูผู้สอนอาจมองว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีพฤติกรรมภาวะผู้นำด้านมุ่งงาน เพราะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการวางแผน การกำหนดนโยบายให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับที่ตั้งไว้ และมีความสามารถในการกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความตระหนักถึงความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้เกิดผลดีในหน่วยงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ เพื่อทำให้การปฏิบัติงานสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ดังที่ บุญมัน ธนาสุวัฒน์ (2537 :116-117) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมภาวะผู้นำด้านมุ่งงาน ซึ่งได้กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหาร ไว้ดังนี้ คือ กำหนดนโยบายและการวางแผนในการดำเนินงานขององค์กรอย่างรอบคอบและเหมาะสมทั้งระยะสั้นและระยะยาว จัดให้มีการใช้กำลังคนและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด บริหารงานบุคลากรขององค์กรอย่างเหมาะสมและวางแผนแนวทางในการพัฒนาบุคลากรในระยะยาว ประสานงานบุคลากรแต่ละคนให้ปฏิบัติงานไปในแนวทางที่พึงประสงค์และเป็นแนวเดียวกัน ควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาโดยจัดให้มีระบบการสื่อสารที่ดี ให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน เช่น การให้รางวัล การชมเชย การลงโทษ และกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานด้วย

ความเต็มใจและมีความต้องการปรับปรุงงานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ๆ นอกจากนี้ Wall และ Hawkins (1966 :396) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมภาวะผู้นำด้านมุ่งงาน เพราะ เป็นผู้มีความสามารถกำหนดคนโยบาย เนื่องจากการบริหารงานที่ดีจะต้องมีการกระจายอำนาจและหน้าที่ เพื่อการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด การมอบหมายภารกิจการทำงานจะต้องเป็นไปอย่างเหมาะสม โยบายการทำงานควรมีความชัดเจนและเป็นรูปธรรม เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการวางแผน เป็นผู้ที่มีความรอบรู้หรือเชี่ยวชาญ เป็นแบบอย่างที่ดี คือรู้จักปฏิบัติตัวที่ถูกต้องเหมาะสม อาทิเช่น การตรงต่อเวลา การมีระเบียบวินัย การรู้จักควบคุมอารมณ์และความรู้สึก ความซื่อสัตย์และยุติธรรม มีการทำงานด้วยอุดมการณ์ เป็นลักษณะการทำงานของผู้บริหารที่ต้องยึดมั่นในอุดมคติมีความรับผิดชอบที่ดีไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มีความเสียสละ อุทิศตนทุ่มเทกับการทำงานอย่างแท้จริง เป็นผู้ความรับผิดชอบขององค์กร การทำงานของผู้บริหารที่ต้อง ควบคุมดูแลหน่วยงาน เป็นศูนย์รวมของความรู้สึกลึกซึ้ง การวินิจฉัยสั่งการ การตัดสินใจแก้ไขปัญหาตลอดจน คักคี่ศรีและชื่อเสียงเกียรติยศของกลุ่มสมาชิก ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ครูผู้สอนมองว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีได้มีการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำด้านมุ่งงาน อยู่ในระดับมาก

1.2 พฤติกรรมภาวะผู้นำด้านมุ่งสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผลงานวิจัยของ ดำรง ตอบุญธง (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำที่มีผลต่อการนิเทศ ภายในของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขยาย โอกาสสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า สภาพการใช้ ภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษาทั้งในด้านมุ่งงานและมุ่งสัมพันธ์ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูผู้สอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์มาก

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ครูผู้สอนอาจมองว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีพฤติกรรมภาวะผู้นำด้านมุ่งสัมพันธ์ เนื่องจาก ผู้บริหารแสดงออกถึงความเป็นกันเอง เป็นมิตร ไม่ถือตัว มีความไว้วางใจ เชื่อใจ สนับสนุน ให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจแก่ ผู้ใต้บังคับบัญชา ยอมรับความคิดเห็นให้ความไว้วางใจ การแสดงความชื่นชมและรับฟังปัญหาของ ใต้บังคับบัญชาอย่างตั้งใจ รวมทั้งรับฟังข้อเสนอแนะของใต้บังคับบัญชาเพื่อประกอบการตัดสินใจ และแสดงความเอื้ออาทรห่วงใยต่อปัญหาและความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อก่อให้เกิด ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ดังที่ พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542:92) ได้กล่าวไว้ว่า พฤติกรรม ภาวะผู้นำของด้านมุ่งสัมพันธ์ ซึ่งทำหน้าที่ในการทำนุบำรุงกลุ่มเป็นการแสดงบทบาทของผู้นำใน ฐานะผู้ประสานงานที่ดีสำหรับสมาชิกในกลุ่ม โดยการให้อิสระในการปฏิบัติงานตามความ

เหมาะสม เปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นและสนับสนุนให้สมาชิกได้แสดงความสามารถในการปฏิบัติงาน อีกทั้งมีการชี้แนะแนวทางในการแก้ไขข้อบกพร่องให้หมดสิ้นไปจุดหมายหลักก็คือพยายามให้เกิดการผนึกกำลังกันในกลุ่ม และทำหน้าที่ในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย เป็นการแสดงออกของผู้บริหารทาง ด้านความคิดสร้างสรรค์ผู้บริหารที่ดี ควรวางตัวน่ายกย่องและศรัทธา มีจิตใจที่โอบอ้อมอารีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นผู้ที่รักษาสัมพันธภาพที่ดี เนื่องจากการทำงานร่วมกันในองค์กรย่อมต้องอาศัยความร่วมมือเป็นสำคัญ ฉะนั้นการสร้างสัมพันธภาพที่ดี มีความรัก ความเห็นใจ รู้รักสามัคคี ย่อมมีพลัง สร้างสรรค์การทำงานร่วมกันได้สำเร็จ มีความซื่อสัตย์และ ยุติธรรม ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ครูผู้สอนมองว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับพัฒนาพฤติกรรม ภาวะผู้นำด้านมุ่งสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก

2. วัตถุประสงค์ข้อ 2 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1 จำแนกตาม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน วุฒิการศึกษา และ ขนาดของสถานศึกษา

2.1 สมมุติฐานข้อที่ 1 ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปัตตานี เขต 1 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีการรับรู้ต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แต่สอดคล้องกับ จารุณี กาญจนโนสธ (2545) ได้ศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหาร ประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารตามความคาดหวังของครู พบว่าครูที่มีประสบการณ์สอนแตกต่างกัน มีความคาดหวังต่อพฤติกรรม ภาวะผู้นำของผู้บริหารด้านกิจสัมพันธ์ และพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารด้านมิตรสัมพันธ์ ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ครูผู้สอนอาจมองว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันนี้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความชำนาญและมีความเชี่ยวชาญหลาย ๆ ด้านตามคุณสมบัติของผู้บริหารสถานศึกษาที่รับผิดชอบในการพัฒนาสถานศึกษา ดังที่ ธำรงค์ศักดิ์ หมั่นจักร และ ศรีสง่า วรรณสูตร (2524 : 217-218) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีระดับเชี่ยวชาญสูง มีไหวพริบ มีความฉลาดเฉลียว สามารถเรียนรู้ สิ่งใหม่ ๆ ได้อย่างรวดเร็ว มีบุคลิกภาพที่ดี เป็นที่ยอมรับและนิยมยกย่องในสังคม มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เป็นบุคคลที่สามารถ มีความรู้ความเข้าใจในงานที่ตนต้องรับผิดชอบอย่างลึกซึ้ง มีความคิดริเริ่ม มีความสนใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างกว้างขวางพร้อมที่จะทดลองทำสิ่งใหม่ ๆ บนพื้นฐานของการศึกษาค้นคว้าวิจัย

อย่างรอบคอบ มีความรับผิดชอบและสามารถปรับตัวเข้ากับอาชีพและลักษณะของงานที่ตนทำได้ เป็นอย่างดี มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและสังคม ไม่เห็นแก่ตัวมีความจงรักภักดีต่อองค์กรและ อุดมการณ์ของกลุ่ม มีความเสียสละ อดทน ขยันขันแข็ง และตื่นตัวอยู่เสมอ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีศิลปะในการแต่งกาย การสนทนา และการพูดในที่ชุมชน ใช้ภาษาได้อย่างคล่องแคล่วเหมาะสม กับกาลเทศะและบุคคล มีความเชื่อมั่นในตนเอง จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ครูในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1 ที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานต่างกัน มีการรับรู้ต่อ พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

2.2 สมมุติฐานข้อที่ 2 ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปัตตานี เขต 1 ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้ต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการ รับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1 ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมล หัตถจันทร์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารในโรงเรียน ประถมศึกษาคีเด่น เขตการศึกษา 3 ผลการวิจัยสรุปได้ว่าผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษาคีเด่นเขต การศึกษา 3 ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมโดยภาพรวม และแต่ละด้าน คือ พฤติกรรมภาวะ ผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ และการวางแผนไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ครูผู้สอนอาจมองว่า ผู้บริหารสถานศึกษาใน สังกัดปัจจุบันต่างมีความรู้ความสามารถในการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะการมีพฤติกรรมภาวะ ผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ใน การบริหารงานที่ดีมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารเป็นศูนย์กลางของความคิด และเป็นแบบอย่างให้แก่ ผู้ใต้บังคับบัญชา และต้องสร้างบารมีจนเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาย่อมจะได้รับการยกย่องสรรเสริญ ดังที่ ระวัง เนตรโพธิ์แก้ว (2542 : 88-89) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมี พื้นฐานการศึกษา ระดับความรู้ของบุคคล ทักษะและเทคนิควิธี ตลอดจนประสบการณ์การทำงานอันเกิดจากได้ปฏิบัติ หน้าที่มีทั้งทางตรงและทางอ้อมจนกลายเป็นความชำนาญและเชี่ยวชาญ มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์ มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรงและมีความอดทน สามารถฝ่าฟันปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ด้วยความ ราบรื่นอีกทั้งมีความเหมาะสมสร้างความเชื่อถือแก่บุคคลอื่น ๆ ได้ มีบุคลิกภาพและความสนใจที่ดี มีลักษณะท่าทางสง่างาม มีการแต่งกายที่ทันสมัย รู้จักปรับปรุงตนเองให้ถูกกาลเทศะ มีการ ดำรงชีวิตที่เหมาะสม มีความกระตือรือร้นและรับผิดชอบในการทำงานเชื่อมั่นตนเองและรู้จัก ควบคุมอารมณ์ มีสติปัญญาและสมรรถภาพทางสมอง ความสามารถทางภาษา การติดต่อสื่อสาร

มีเหตุผล ในการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้ต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

2.3 สมมุติฐานข้อที่ 2 ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปัตตานีเขต 1 ที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีการรับรู้ต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ที่ปฏิบัติหน้าที่ ในสถานศึกษา ที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ครูผู้สอนอาจมองว่า ปัจจุบันผู้บริหาร สถานศึกษา แต่ละสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ต่าง เห็นความสำคัญของพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับภาระหน้าที่ความ รับผิดชอบในงานด้านต่าง ๆ ของที่มีมากขึ้น และทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความจงรักภักดี เลื่อมใส ศรัทธา ยกย่องเคารพนับถือ เกิดความไว้วางใจ มีความกระตือรือร้นและอุทิศตน ทำหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายโดยไม่หวังผลประโยชน์ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนา สถานศึกษา ให้ประสบความสำเร็จ โดยการเป็นผู้ที่มีความมั่นใจ ในตนเอง ใจดี ซื่อสัตย์ ยุติธรรม ส่งเสริม กระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ได้พัฒนาตนเอง เต็มใจถ่ายทอดความรู้ที่และประสบการณ์ให้ มีวิสัยทัศน์ กล้าเสี่ยงใช้กลวิธีใหม่ ๆ และประเมินสถานการณ์ได้ถูกต้องแม่นยำ ดังที่ บุญมัน ษนาศุภวัฒน์ (2537 :116-117) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีภาระหน้าที่ในการกำหนด นโยบายและการวางแผนในการดำเนินงานขององค์กรอย่างรอบคอบและเหมาะสมทั้งระยะสั้น และระยะยาว จัดให้มีการใช้กำลังคนและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด บริหารงานบุคลากรขององค์กรอย่างเหมาะสมและวางแนวทางในการพัฒนาบุคลากรในระยะยาว ประสานงานบุคลากรแต่ละคนให้ปฏิบัติงานไปในแนวทางที่พึงประสงค์และเป็นแนวเดียวกัน ควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาโดยจัดให้มีระบบการสื่อสารที่ดี ให้กำลังใจแก่ ผู้ปฏิบัติงาน เช่น การให้รางวัล การชมเชย การลงโทษหากผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานออกนอก แนวทางที่ถูกต้อง แต่ทั้งนี้ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นธรรม มีการตรวจสอบทบทวนผลการ ปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาของตนเพื่อหาทางส่งเสริมให้ดีขึ้นและเพื่อแก้ไขปรับปรุงหาก ปฏิบัติมิได้ผลดีตามประสงค์ และกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานด้วยความเต็มใจและมีความ ต้องการปรับปรุงงานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ๆ จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาปดธานีเขต 1 ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีการรับรู้ต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมี พฤติกรรมภาวะผู้นำด้านมุ่งงาน เพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการกำหนดนโยบาย เนื่องจากการบริหารงานที่ดีจะต้องมีการกระจายอำนาจและหน้าที่ เพื่อการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด การมอบหมายภารกิจการทำงานจะต้องเป็นไปอย่างเหมาะสมนโยบายการทำงานควรมีความชัดเจนและเป็นรูปธรรม และเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการวางแผน เพราะผู้บริหารส่วนใหญ่ที่ เป็นผู้สั่งบุคคลอื่นให้ทำงาน ถ้าการวางแผนดีมีความสมบูรณ์เป็นขั้นเป็นตอนและมีรายละเอียดครบถ้วนก็จะสามารถนำไปสู่การปฏิบัติที่ได้ผล เป็นผู้ที่มีความรอบรู้หรือเชี่ยวชาญในฐานะที่เป็นผู้บริหารจะต้องดูแลรับผิดชอบต่อความสำเร็จทุกสิ่งทุกอย่างขององค์กรจึงควรต้องมีความรู้ความสามารถในการตรวจและนิเทศงานเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมี พฤติกรรมภาวะผู้นำด้านมุ่งสัมพันธ์ เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่รักษาสัมพันธภาพที่ดี ต้องแสดงความเป็นมิตร ความเป็นกันเอง ความไว้วางใจ เชื่อใจ ความเห็นอกเห็นใจ การให้เกียรติยกย่องของผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาที่มีต่อลูกน้อง เนื่องจากการทำงานร่วมกันในองค์กรย่อมต้องอาศัยความร่วมมือเป็นสำคัญ ฉะนั้นการสร้างสัมพันธภาพที่ดี มีความรักความเห็นใจ รู้รักสามัคคีย่อมมีพลัง สร้างสรรค์การทำงานร่วมกันได้สำเร็จ และผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นศูนย์รวมและสัญลักษณ์ของสมาชิก เนื่องจากการบริหารองค์กรที่มีผู้ร่วมงานจำนวนมาก ผู้นำจึงเป็นศูนย์รวมของความรู้สึกรักใคร่ การวินิจฉัยสั่งการ การตัดสินใจแก้ไขปัญหาตลอดจนศักดิ์ศรีและชื่อเสียงเกียรติยศของกลุ่มสมาชิก

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปดธานี เขต 1 ที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำมาเป็นแบบอย่างแก่สถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 กับครูที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 และ เขต 3

Prince of Songkla University
Pattani Campus